

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/196/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516201901
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:1516201901.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Jarmily Pogradovej, v spore žalobkyne: D. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., Q. XXXX/X, zastúpená advokátskou kanceláriou: LawService, s.r.o., so sídlom: Zvolen, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanému: D. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom U., D. N. XX, prechodný pobyt U., F. XXXX/X, zastúpený advokátskou kanceláriou: JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Nitra, Damborského 13, IČO: 50 361 864, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 17C/122/2016-132 zo dňa 11. októbra 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovanému priznáva proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia súd prvej inštancie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Nitra ako súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinná zaplatiť žalobkyňa s tým, že a o výške náhrady trov bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným rozhodnutím.

1.2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil s poukazom na § 137 psím. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, § 126 ods. 1, § 132 ods. 1, § 575 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) a § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov.

1.3. Na základe vykonaného dokazovania prvoinštančný súd zistil, že žalobkyňa sa podanou žalobou na základe zmeneného petitu domáhala určenia, že ku dňu rozhodnutia o vyvlastnení bola výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcich sa v katastrálnom území N., obec U., okres U. s parcelným číslom XXX/XXX, ostatné plochy o výmere XXX m² a pozemku registra „C“ parcela číslo XXX/XXX ostatná plocha o výmere XXX m² v podiele XX/XX. Na takomto určení odôvodňovala naliehavosť právneho záujmu tým, že medzi ňou a žalovaným došlo k platnému uzavretiu kúpnej zmluvy, po uzavretí ktorej bolo vlastnícke práva k spornej nehnuteľnosti vyvlastnené a náhrada za vyvlastnenie bola uložená do úschovy (vedenej pod sp. zn. 12U/4/2016); súd peňažnú sumu prijal, ale doposiaľ nebola vyplatená príjemcovi) práve z dôvodu, že nebolo jasné, kto bol v čase vyvlastnenia nehnuteľnosti vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, preto ak by bolo žalobe vyhovené, žalobkyni by vznikol nárok

na vyplatenie náhrady uloženej v úschove súdu. Právny zástupca žalovaného v konaní namietal nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení v zmysle zmeneného petitu, nakoľko sa žalobkyňa domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v čase jeho vyvlastnenia a zároveň namietol aj pasívnu legitímáciu žalovaného, keďže nie je vlastníkom pozemku. Na základe vyslovených právnych názorov právnych zástupcov strán sporu v priebehu pojednávania sa súd prvej inštancie zaoberal aktívnou legitímáciou žalobkyne na dôvodnosti podania takejto žaloby, pasívnou legitímáciou žalovaného a zaoberal sa aj naliehavým právnym záujmom žalobkyne.

1.4. V tejto súvislosti súd prvej inštancie konštatoval nespornosť skutočnosti, že vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 z 08.07.2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii. V konaní bolo sporné, kto bol v čase vyvlastnenia vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, pretože žalovaný vlastnícke právo žalobkyne ku dňu vyvlastnenia pozemku popieral. Nebolo sporné ani to, že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie tohto pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z.. Náhrada bola súdom prijatá, preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Žalobkyňa predmetnou žalobou nesleduje zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnenie Z dôvodu, že náhrada nebola doposiaľ vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho sporu potom súd konštatoval, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia pozemku jej vlastníkom a takáto žaloba je aj prípustná.

1.5. Súd prvej inštancie poukázal na nespornosť skutočnosti, že žalovaný parcely, ktoré boli predmetom kúpnych zmlúv uzavretých so žalobkyňou 15.07.2015 predal spoločnosti MH Invest s.r.o. kúpnu zmluvou a táto spoločnosť ich predala spoločnosti MH Invest II s.r.o., ktorej vlastnícke právo bolo následne vyvlastnené v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. Časť náhrady za vyvlastnenie bola zložená na základe rozhodnutia správneho orgánu podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. do úschovy Okresného súdu Nitra, súdom bola prijatá a doposiaľ nebola vyplatená príjemcovi.

1.6. V časti určenia, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou pozemkov, ktoré neboli predané spoločnosti MH Invest s.r.o., MH Invest II s.r.o. a ani vyvlastnené je naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení daný podľa § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností, pretože žalovaná, ktorá je zapísaná ako podielová spoluvlastníčka týchto nehnuteľností vlastnícke právo žalobkyne spochybňuje a žalobkyňa sa iným spôsobom nemôže domôcť svojich práv.

1.7. V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie uviedol, že prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti má dve fázy. Zmluva, na základe ktorej má dôjsť k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je platná po podpísaní jej účastníkmi (ak nie sú iné dôvody jej absolútnej neplatnosti), ale k nadobudnutiu vlastníckeho práva dochádza až vkladom do katastra nehnuteľností (rozsudok NS SR v konaní pod sp. zn. 1Sžr/15/2012).

1.8. Žalobkyňa so žalovaným uzavrela kúpnu zmluvu dňa 15.07.2015, pričom dňa 17. júla 2015 bol doručený Okresnému úradu Nitra, katastrálnemu odboru návrh na vklad vlastníckeho práva. V čase, kedy sa rozhodovalo o povolení vkladu predmetnej kúpnej zmluvy, správny orgán musel v zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení účinnom ku dňu vydania napadnutých administratívnych rozhodnutí prihliadať na všetky skutočnosti, ktoré existovali v čase jeho rozhodovania a mohli by mať vplyv na povolenie vkladu. Musel preveriť, či sa významná investícia bude nachádzať i na pozemkoch, ktoré boli predmetom prevodu na základe kúpnej zmluvy zo dňa 15.07.2015 a v kladnom prípade by k týmto pozemkom vzniklo zo zákona predkupné právo štátu, ktoré bolo potrebné posúdiť ako skutkovú a právnu skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na povolenie vkladu, čiže bolo potrebné sa vysporiadať s otázkou predkupného práva štátu. V konaní nebolo sporné, že po uzavretí kúpnej zmluvy medzi žalobkyňou a žalovaným zo dňa 15.07.2015 a taktiež, že ešte pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou t. j. dňa 08.07.2015, pričom Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18.08.2016 č. OU- NR-OVBP2-2016/032185-53 rozhodol o vyvlastnení vlastníckeho práva spoločnosti MH Invest II s.r.o. tohto pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o na účel vybudovania strategického parku", kat. úz. G., Q., N., M., Q., W..

1.9. Tak ako už skonštatoval Najvyšší súd SR rozhodujúc v konaniach o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánu verejnej správy vydaných po vyhovení protestu prokurátora, zmluvná voľnosť žalovanej ako pôvodnej vlastníčky pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. , je obmedzená priamo zo zákona a vlastníci, teda žalovaná v prípade zamýšľaného predaja bola povinná prednostne ponúknuť pozemok na kúpu štátu, čo aj urobila. Z dôvodu, že predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, na základe ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva a v priebehu konania o povolenie vkladu, pričom správny orgán na základe preskúmania obsahu podania dospel k záveru, že účastníci konania nepreukázali, že štát svoje predkupné právo nevyužil, a preto konanie o návrhu na vklad na základe protestu prokurátora zastavil, nedošlo k prevodu vlastníctva zo žalovanej na žalobkyňu a žalobkyňa na základe kúpnej zmluvy nemohla nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku a tak nemôže byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku, pričom uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia.

1.10. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve medzi stranami sporu zo dňa 15.07.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok, z čoho vyplýva, že žalobkyňa by mala nárok uplatňovať si voči žalovanému aj vzniknutú náhradu škody ako aj bezdôvodné obohatenie (vrátenie kúpnej ceny), ktoré si však v danom konaní neuplatňuje a vzhľadom aj na túto skutočnosť súd žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol a ďalšími námietkami strán sporu sa z dôvodu hospodárnosti nezaoberal a nevykonal ani dokazovanie navrhnuté na ich preukázanie. Uviedol, že na úspech žalobkyne v spore nemôže mať z uvedeného dôvodu vplyv ani výsledok prebiehajúcich správnych konaní, resp. súdnych konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré neboli doposiaľ skončené. O náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 262 ods. 1, 2, § 255 ods. 1 a skonštatoval, že žalobca bol v konaní úspešný, a preto priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania, pričom uviedol, že podľa § 232 ods. 3 CSP, lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

2. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvodila ust. § 365 ods. 1 písm. b/, h/ tým, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nesprávnym právnym posúdením veci. Nesprávne právne posúdenie vzhľadla v nedostatku odôvodnenia rozhodnutia a nesprávnou aplikáciou právnej normy. Poukázala na ust. § 575 ods. 1, 2, § 603 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5, ods. 7 zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa významných investícií a § 853 Obč. zákonníka. Uviedla, že zákon o niektorých opatreniach neobsahuje osobitnú úpravu predkupného práva, preto súd dospel k nesprávnemu záveru, keď nezohľadnil ust. § 853 Obč. zákonníka, v zmysle ktorého občianskoprávne vzťahy nie sú upravené týmto ani osobitným zákonom, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahové účelom najbližšie. Je zrejmé, že z hľadiska obsahu účinkov a výkonu je potrebné aj na zákonné predkupné právo vyplývajúce z § 3 ods. 5 zák. č. 175/1999 Z.z. aplikovať všeobecnú úpravu predkupného práva v § 602 a § 606 Obč. zákonníka. Tento názor vychádza aj z odôvodnenia rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. IÚS 156/05 a rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo 2821/2014. Ďalej uviedla, že predkupné právo je inštitútom upraveným v § 835 Obč. zákonníka, je normatívnym vyjadrením tzv. analógie legis. V § 603 ods. 2 vety prvej a druhej je upravené predkupné právo, ktoré možno dojednať aj ako vecné právo. I predkupné právo na základe zákona o niektorých opatreniach je svojim charakterom vecným právom. Predkupné právo štátu má taký istý obsah ako predkupné právo spoluvlastníka veci. Súd vec nesprávne právne posúdil, keď spojil s porušením predkupného práva dodatočnú právnu nemožnosť plnenia. Nároky spojené s porušením predkupného práva sú upravené v ust. § 603 OZ, ktoré je potrebné aplikovať pre účel predkupného práva štátu, ktorým je usporiadanie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v súvislosti s významnou investíciou. Tento účel možno dosiahnuť aj tým, že by sa štát domáhal nadobudnutia vlastníctva od nadobúdateľa. Podstata analógie legis je teda v použití normy na skutkovú podstatu inú než plynie z normových pojmov, predsa však má skutkovú podstatu podobnú. . Ďalej vytýkala súdu, že sa nevysporiadal s právnou úpravou predkupného práva a s právnou úpravou dodatočnej nemožnosti plnenia, tieto konštatoval, ale neuviedol žiadne právne úvahy, ktoré súd k tomuto záveru viedli. Bez ohľadu na rozhodnutie kasačného súdu prvoinštančný súd sa nezaoberal ani úpravou a účelom predkupného práva, ktorého účelom je, aby osoba oprávnená z predkupného práva mohla nadobudnúť vec tak, že osoba povinná z predkupného práva sa rozhodne predat'. Občiansky zákonník explicitne upravuje inštitút predkupného práva, zákon

o niektorých opatreniach osobitnú úpravu predkupného práva neobsahuje. Súd sa nevysporiadal s ustanoveniami OZ ohľadne tohto inštitútu. Pokiaľ zákonodarca odlišne neupravil úpravu v zákone o niektorých opatreniach obsah, oprávnenia, nároky, následky spojené s predkupným právom, je potrebné vychádzať z ustanovení, ktoré tieto právne kategórie upravujú a to v Občianskom zákonníku.

2.2. Pokiaľ zákon o niektorých opatreniach nedefinuje obsah pojmu predkupné právo, zo zásady bezsporovosti právneho poriadku vyplýva, že tento právny inštitút má rovnaký obsah ako predkupné právo upravené v Občianskom zákonníku. Sformulovaný princíp je potvrdením zásady právnej istoty, keďže je neprípustné, aby bez výslovného vyjadrenia v právnej norme jej adresát nemohol s istotou očakávať, že rovnaké pojmy uvedené na veciach na viacerých miestach právnej normy budú mať rovnaký rozsah. Pojmové znaky nemožnosti plnenia a následky sú upravené v § 757 ods. 2, podľa ktorého plnenie nie je nemožné, ak ho možno uskutočniť aj za sťažených podmienok, s väčšími nákladmi, alebo až po dojednanom čase. Z ust. § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že predkupné právo zaniká, pokiaľ nedôjde k splneniu zákonných podmienok - do 2 rokov sa nevykoná alebo nezačne vyvlastňovacie konanie. Z toho vyplýva, že záväzok plniť podľa kúpnej zmluvy by bolo možné splniť aj po dohodnutej dobe. Predkupné právo upravené v § 602 a nasl. OZ je možno označiť za všeobecnú právnu úpravu predkupného práva a použiteľnú preto všade tam, kde zákon takýto inštitút neobsahuje. Podľa názoru dovolacieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo 56/2009, podľa ktorého ak povinná osoba z predkupného práva neponúkne vec oprávnenej ku kúpe, hoci to bolo jej zákonom alebo zmluvnou povinnosťou a vec predá tretej osobe, nemá to za následok neplatnosť kúpnej zmluvy uzavretej medzi povinnou a treťou osobou len preto, že nebolo rešpektované predkupné právo. Dodatočná nemožnosť nastala v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok, teda na základe právneho predpisu, ktorý subjektu zakazuje také správanie, na ktorý by bol v zmysle právneho úkonu povinný. Dôležitou skutočnosťou je, že predkupné právo štátu zostáva zachované aj voči nadobúdateľovi; nemôže sa jednať o takúto zakázanosť pôvodného predmetu záväzku. Principiálnou podmienkou dodatočnej nemožnosti plnenia je trvalý charakter, čo vyplýva z § 575 ods. 2. Pojmovým znakom dodatočnej nemožnosti je trvalá zmena okolností, ktorá je dotknutou stranou neovplyvniteľná, nakoľko z § 3 ods. 7 zákona o niektorých opatreniach vyplýva, že trvanie predkupného práva je časovo ohraničené, hlavne preto, lebo nároky z porušenia predkupného práva rieši osobitná právna úprava, nemôže sa jednať o dodatočnú nemožnosť plnenia. Pri porušení predkupného práva pripadá do úvahy aj relatívna neplatnosť právneho úkonu podľa § 42 OZ, štát by sa musel tohto práva dovoliť zákonom predpísaným spôsobom, čo neurobil. Toto právo uplatnil len v dôsledku nezákonného postupu správneho orgánu. Ďalšou možnosťou podľa Občianskeho zákonníka je možnosť oprávnenej osoby - štátu domáhať sa predaja nehnuteľností za sumu, za akú ju nadobudol nadobúdateľ, t.j. 609,65 euro v danej veci. Štát nadobudol pozemok, uplatnil si predkupné právo voči pôvodnému predávajúcemu - žalovanému, avšak už za sumu 5.522,2587 euro. To znamená, že taký výklad, keď sa s predkupným právom spája absolútna neplatnosť právneho úkonu, vedie k nehospodárnemu nakladaniu s verejnými financiami.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. Podľa jeho názoru rozsudok zodpovedá všetkým požiadavkám vyplývajúcim z ust. § 220 ods. 2 CSP je rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodnené. Je z neho zrejmé, ktoré skutkové okolnosti súd zohľadnil, ako k skutkovým zisteniam dospel a ako ich aj právne posúdil. Stotožnil sa so závermi súdu, podľa ktorých právo vlastníckeho práva k nehnuteľnosti má dve fázy. Zmluva je platná po podpísaní účastníkmi a nadobudnutie vlastníckeho práva dochádza vkladom do katastra nehnuteľnosti, pričom z dôvodu predkupného práva štátu bol správny orgán povinný v konaní o návrhu na vklad tejto zmluvy prihliadnuť na túto skutočnosť a vklad správne nepovolil. Nesúhlasil s tvrdením, že žalobkyňa nadobudla vlastnícke právo aj napriek tomu, že nedošlo ku vkladu vlastníckeho práva z dôvodu zákonného predkupného práva. Právna existencia zákonného predkupného práva štátu spôsobila, že kúpna zmluva uzatvorená 15.07.2015, teda v čase, kedy už zákonné predkupné právo štátu existovalo, je absolútne neplatná podľa § 39 OZ. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 10Sžrk/19/18 a 10Sžrk/7/2018. Neplatnosť zmluvy vyvodil aj z ust. § 39a OZ, a preto žalobca sa na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy nemohol stať podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností a nemôže ním byť ani ku dňu vyvlastnenia. Nestotožnil sa s názorom odvolateľa, že predkupné právo štátu má rovnaký obsah ako predkupné právo spoluvlastníka veci. Uvedol, že síce obe predkupné práva vznikajú zo zákona, platná právna úprava spojená s porušením predkupného práva spoluvlastníka na rozdiel od zákonného predkupného práva štátu spôsobuje relatívnu neplatnosť. Správny orgán bol povinný prihliadať na existenciu predkupného

práva štátu a toto právo posudzovať ako skutkovú a právnu skutočnosť, ktorá by mohla mať vplyv na rozhodnutie o povolení vkladu. Túto povinnosť správny orgán nemá pri porušení predkupného práva podielového spoluvlastníka. Tieto skutočnosti sú dôkazom nesprávnej právnej argumentácie žalobkyne o rovnosti obsahu oboch predkupných práv. Vzhľadom na povahu predkupného práva vo všeobecnosti a účel sledovaný zákonom č. 175/1999 Z.z. je, že zmluvná voľnosť vlastníka pozemku, ku ktorému sa viaže predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 citovaného zákona je obmedzené priamo zo zákona. Kúpna zmluva je teda absolútne neplatná, nakoľko v čase jej uzavretia existovala právna úprava brániaca realizáciu predmetu zmluvy. Nie je mu zrejmé ako má absolútna neplatnosť kúpnej zmluvy podľa žalobcu sťažiť nadobudnutie vlastníckeho práva štátom. Práve snaha žalobcu stať sa podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností, ku ktorým štát uplatnil predkupné právo a jeho snaha napáda následné vyvlastnenie spornej nehnuteľnosti, sťažuje právne postavenie štátu ako je štátny rozpočet, keďže sa žalobkyňa snaží podanou žalobu získať časť náhrady za vyvlastnenie sporných nehnuteľností, ktoré mali byť vyplatené spoločnosti, ktorým jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

5. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a následne dospel aj k správne právne záveru o nedôvodnosti podanej žaloby. Odvolací súd preberá v celom rozsahu súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie v danej veci, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil a dospel i k správne skutkovým záverom.

6. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil na preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobkyne na danom určení spočívajúcom vo vzniku nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale žalobu zamietol pre nezapísanie kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľnosti, na základe čoho dospel k záveru, že žalobkyňa sa nikdy nestala vlastníčkou spornej nehnuteľnosti a nebola ňou v čase vyvlastnenia. Odvolací súd sa s názorom súdu prvej inštancie o naliehavom právnom záujme nestotožnil.

7. Predmetom konania (po rozhodnutí súdu prvej inštancie o pripustení zmeny žaloby 11.10.2018 zo dňa 18.07.2017) je žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že bola podielovým spoluvlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území N., obec U., okres Nitra s parcelným číslom XXX/XXX, ostatné plochy o výmere XXX m² a pozemku registra „C“ parcela číslo XXX/XXX ostatná plocha o výmere XXX m² v podiele XX/XX ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. 0U-NR-OVBP2-2016/031897-32 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, č. 24731/2016/B624-SV/63515/Ho. Pôvodnou žalobou zo dňa 11.02.2016 sa žalobkyňa domáhala určenia, že je výlučným vlastníkom pozemku reg. „C“ parc. č. XXXX/X, orná pôda o výmere XXX m², pretože v čase podania žaloby bola ako vlastníka pozemku evidovaná v katastri nehnuteľností žalovaný napriek tomu, že tento predal žalobkyňi kúpnu zmluvou č. 2015/7/15/Draž/1233-1 zo dňa 15.07.2015. Na základe kúpnej zmluvy č. 30203/3946/2015/Dražovce/007/3407 uzatvorenej medzi spoločnosťou MH Invest s.r.o. ako kupujúcim a žalovaným ako predávajúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv bola ako vlastníka pozemku zapísaná spoločnosť MH Invest s.r.o. Na základe kúpnej zmluvy č. 20160027 medzi MH Invest s.r.o. ako predávajúcim a spoločnosťou MH Invest II, s.r.o. ako kupujúcim, zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv bola ako ako vlastníka pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest II, s.r.o. Právoplatnosťou rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemku - už rozdeleného na pozemok registra „C“ parc. č. XXX/XXX ostatná plocha o výmere XXX m² a parc. č. XXX/XXX ostatná plocha o výmere XXX m² v prospech spoločnosti MH Invest, s.r.o. Náhrada za vyvlastnenie, vrátane náhrady za vyvlastnenie pozemkov má byť v zmysle tohto

rozhodnutia uložená do úschovy na Okresnom súde Nitra, ktoré rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, č. 24731/2016/B624-SV/63515/Ho. Nakoľko žalobkyňa považuje kúpnu zmluvu, ktorú uzatvorila so žalovaným za platnú, následné prevody pozemkov považuje za nulitné právne úkony. V nadväznosti na to má potom žalobkyňa aj za to, že bolo vyvlastnené jej vlastnícke právo k pozemkom, a teda náhrada za vyvlastnenie pozemku má byť vyplatená žalobkyni. Súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol, pretože dospel k záveru, že hoci žalobkyňa má na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia sporných pozemkov naliehavý právny záujem (daný tým, že náhrada za vyvlastnenie sporných pozemkov bola uložená do úschovy a doposiaľ nebola vyplatená a určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania), je nedôvodná, pretože predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, na základe ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva a v priebehu konania o povolenie vkladu, pričom správny orgán na základe preskúmania obsahu podania dospel k záveru, že účastníci konania nepreukázali, že štát svoje predkupné právo nevyužil a preto konanie o návrhu na vklad na základe protestu prokurátora zastavil, nedošlo k prevodu vlastníctva žalovaného na žalobkyňu a žalobkyňa na základe kúpnej zmluvy nemohla nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku a tak nemôže byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku, pričom uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale nastáva dodatočná nemožnosť dohodnutého plnenia (plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo dňa 15.07.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným a povinnosť žalovaného plniť zanikla podľa § 575 ods. 1 OZ).

8. Žalobkyňa namietala, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia 389 ods.1 písm. b) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

10. Nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

11. Odvolací súd k odvolacím námietkam žalobkyne zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvedené konštantne pripomína a odvolací súd sa s týmto v plnej miere stotožňuje, preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05).

12. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem: naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

13. K právnemu posúdeniu odvolacím súd je potrebné uviesť, že predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne. Ustálená judikatúra vychádza zo záverov, podľa ktorých naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený neisté alebo ohrozené. Určovacia žaloba má preventívnu povahu. Jej účelom je poskytnúť ochranu právnemu postaveniu žalobkyne skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, pričom je postačujúce také chovanie žalovaných, ktoré nasvedčuje úmyslu porušiť žalobkyni právo alebo spôsobiť jej ujmy na jej právnom postavení. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak sa určovacou žalobou

vytvorí pevný základ pre právne vzťahy strán sporu a predíde sa (môže s predísť) tak prípadným ďalším žalobám na plnenie. Zmienené funkcie určovacej žaloby tak korešpondujú práve s podmienkou, aby na určení právneho vzťahu alebo práva bol naliehavý, t.j. kvalifikovaný právny záujem; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že určovacia žaloba ju bude plniť, nebude ani splnená uvedená podmienka. V takom prípade súd žalobu na určenie zamietne bez toho, aby sa zaoberal meritom veci alebo prípadne skúmaním danosti aktívnej alebo pasívnej legitímácie strán sporu. Nepreukázanie naliehavého právneho záujmu je teda samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý nemôže určovacia žaloba procesne obstáť a ktorý sám o sebe bez ďalšieho vedie k jej zamietnutiu. Formuláciu petitu na určenie, či tu právo je alebo nie je potrebné formulovať tak, aby bolo zrejmé, že súd má určiť aktuálny stav (v prítomnom čase). Nie je prípustné určovať práva v minulosti, ak tieto práva zanikli. Platí, že rozsudok určuje (ne)existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia -§217CSP (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, , rok 2016, strana 499).Súd nemôže vziať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia netrvajú

14. Žalobkyňa sa pôvodne podanou žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ku ktorej mala nadobudnúť vlastnícke právo na základe kúpnej zmluvy zo dňa 15.07.2015, uzatvorenou so žalovaným s odôvodnením, že žalovaný neplatne odstúpil (úkonu bližšie nezdôvodnil) od zmluvy, preto jej zostalo zachované vlastnícke právo k nehnuteľnosti. V priebehu konania zmenila žalobu a domáha sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia, dôvodiac potrebou vyriešenia otázky, koho vlastnícke právo malo byť vyvlastnené a komu potom vlastne náhrada za vyvlastnenie patrí, keď má za to, že bola vlastníkom spornej nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia; otázka vyriešenia vlastníckeho práva v čase vyvlastnenia je teda de facto otázkou predbežnou pre posúdenie toho, komu peňažný nárok za vyvlastnenie patrí.

15. Žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáha určenia vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti je žalobou na určenie práva, preto žalobkyňa musí v zmysle § 137 písm. c) CSP preukázať kvalifikovaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Nejde o žalobu, pri ktorej naliehavý právny záujem na určení nemusí preukazovať, pretože nejde o prípad, že by tento právny záujem vyplýval z osobitného predpisu (§137písm. c) CSP, veta za bodkočiarkou). Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu (napr. zákon O konkurze a vyrovnaní, Zákonník práce, Exekučný poriadok). Zákon č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, neobsahuje žiadne zákonné (výslovné) zmocnenie alebo oprávnenie na podanie určovacej žaloby. Zákon len v § 14 ods. 2 veta tretia odkazuje na možnosť podania žaloby na preskúmania výroku podľa § 13 ods. 3 v súdnom konaní (o náhrade za vyvlastnenie), teda nie na podanie žaloby riešiacej otázku vlastníckeho práva k predmetu vyvlastnenia.

16. V nadväznosti na uvedený výklad sa potom odvolací súd po prejednaní veci nemohol stotožniť s právnym názorom súdu prvej inštancie o preukázaní naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia, teda na deklarovaní vlastníckeho stavu k nehnuteľnosti do minulosti. Nejde o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku, ako je tomu v prípade žaloby na určenie, že vec patrí do dedičstva, ktorej aktuálnosť je v tom, že vec môže (bude) prejednaná v dedičskom konaní. Bez takéhoto určenia by totiž dedičia nemohli nadobudnúť dedičstvo po právnych predchodcoch, nemajú iný „právny nástroj“ na nadobudnutie majetku poručiteľa, a preto takto podaná žaloba podľa názoru odvolacieho súdu nie je účinný procesný nástroj ochrany práva žalobkyne a bez tohto určenia jej právo nebude ohrozené a nestane sa neistým.

17. Okrem uvedeného, ak sa má určovacou žalobou, resp. určovacím výrokom súdu dosiahnuť zhoda medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, bude naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva daný vždy“ (M. Števček a kol., Občiansky súdny poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, 2. vydanie, komentár k § 80). Podobne „Naliehavý právny záujem žalobcu na určení práva je daný vždy, ak zo zápisu vo verejnom registri vyplýva, že tvrdené právo patrí žalovanému. Preukazovanie naliehavého právneho záujmu je preto v týchto prípadoch bezproblémové. Určovacia žaloba môže byť v tomto prípade prostriedkom ochrany porušeného (nielen ohrozeného) práva“ (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, , rok 2016, komentár k § 137). Súdna prax do 30. júna 2016 považovala za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. aj žalobu o určenie (spolu)vlastníckeho práva. Právny záujem, ktorý bol podmienkou procesnej prípustnosti takejto žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie tohto záujmu išlo o posúdenie procesnej

otázky, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva. Nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací žaloba nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby“ (viď rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 98/2004, 1 Cdo 91/2006, 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011). Ak všeobecný súd dospeje k záveru, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podaného určovacího návrhu sa už ďalej nezaobera (II. ÚS 137/08).

18. Z rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu je známe, že uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 26.03.2019 pod č. k. 12U/4/2016-53 súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti MH Invest s. r. o., IČO: 36 724 530 pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., IČO: 50 021 150 do úschovy sumu 1 682 830,92 Eur. Z toho vyplýva, že zložiteľ zložil zálohu v prospech konkrétneho príjemcu. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave CMP, konania vo veciach notárskych úschov. V ustanovení § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. CMP upravuje od § 335 konanie o námietkach proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatné konanie, v ktorom súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje.

19. Na záver odvolací súd zároveň poukazuje aj na rozhodnutia Krajského súdu v Nitre obdobných veciach: sp. zn. 6Co 63/2018, sp. zn. 8Co 297/2018, sp. zn. 7Co 133/2018, sp. zn. 25Co 9/2020, sp. zn. 9Co/62/2019, sp. zn. 9Co/65/2019 a 5Co/5/2019, 25Co/125/2019, pričom vo všetkých týchto rozhodnutiach boli žaloby zamietnuté pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na danom určení. Odvolací súd sa so závermi uvedenými v týchto rozhodnutiach o nedostatku naliehavého právneho záujmu stotožňuje.

20. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil (hoci súd otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neposúdil správne, žalobu vo veci samej správne zamietol), keď žalobkyňa na požadovanom určení nemala naliehavý právny záujem, pričom ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby sa už nezaoberal.

21. Vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, odvolací súd uvádza, že výrok, ktorým súd prvej inštancie priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktorý je povinná zaplatiť žalobkyňa, hoci nebol osobitne v odvolaní namietaný, odvolací súd považuje za potrebné poukázať na bod 28. odôvodnenia napadnutého rozsudku, kde o náhrade trov konania rozhodol s poukazom na § 262 ods. 1, 2, § 255 ods. 1 a skonštatoval, že žalobca bol v konaní úspešný, a preto priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania. Hoci je zrejmé, že slovné zdôvodnenie výroku o náhrade trov konania je v rozpore so samotným výrok, odvolací súd je toho názoru, že poukázanie súdu prvej inštancie na zákonné ustanovenia podľa ktorých o nároku na náhradu trov konania rozhodol a nespornosť toho, že rozhodoval o trovách podľa zásady úspechu vo veci a nespornosť toho, že v prejednávanej veci bol úspešný žalovaný (pretože žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá) nemá za následok nepreskúmateľnosť tohto rozhodnutia, ale ide iba o zrejmu nesprávnosť vyskytujúca sa pri písomnom vyhotovení rozsudku, ktorú môže súd prvej inštancie odstrániť postupom podľa § 224 CSP.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, v konaní úspešnému žalovanému odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania v zmysle § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 262 ods. 2 CSP.)

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).